

**Samen helpen we iedereen aan
gezonde voeding**

SAAMO

samen
uitsluiting
aanpakken

Boer Wannas oogst op de StadsAkker (Tienen)

Recht op gezonde voeding

SAAMO Vlaams-Brabant wil dat de toegang tot betaalbare, gezonde en duurzame voeding voor iedereen gegarandeerd is.

Helaas is het voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities niet altijd gemakkelijk om gezonde, gevarieerde, laat staan duurzaam geproduceerde voeding te kopen. Voeding is een grote hap uit elk budget. Gezonde voeding is niet steeds beschikbaar. Het kan onbetaalbaar of niet voorhanden in de directe omgeving zijn. Soms ontbreekt ook kennis over wat gezond eten exact inhoudt. Of beschikken mensen niet over de mogelijkheid om dagelijks te koken of voedsel veilig te bewaren, ..."

Nochtans zou het vergroten van deze toegang zowel een individuele als maatschappelijke winst betekenen. Denk maar aan verminderde kosten voor de ziekteverzekering, of mogelijke winst in de tewerkstelling van mensen die minder vaak uitvallen door gezondheidsredenen. Of nog: in deze projecten kunnen heel wat mensen hun talenten ontwikkelen in een vrijwillig of betaald statuut.

Haaks op dit gebrek aan toegang staat een scheef gegroeid voedselsysteem met voedselverspilling, oplopende kosten door lange ketens en een negatieve impact op de planeet, als gevolg.

We geloven dat een meer rechtvaardig voedselsysteem met toegang voor iedereen en zonder verspilling mogelijk is.

Onze antwoorden

Inspirerende praktijken

Via onze projecten helpt SAAMO Vlaams-Brabant mensen om zelf verse groenten en fruit te oogsten. We bieden ook gevarieerde voeding voor een betaalbare prijs aan in solidaire buurtwinkels, en laten voedseloverschotten menswaardig verdelen en zinvol verwerken. Zo komt gezond en gevarieerd voedsel terecht bij wie dit het meest nodig heeft.

In deze brochure stellen we de volgende projecten aan u voor:

- StadsAkker Tienen
- Solidaire buurtwinkels van Solikoop
- Circulaire voedselhub Vlaams-Brabant
- Robin Food
- FEAST: Food systems that support transitions to healthy and sustainable diets

Structureel werk

Met deze inspirerende praktijken willen we een alternatief bieden en nieuwe modellen aanreiken die mogelijks opgeschaald kunnen worden.

Tegelijk willen we hiermee het signaal geven aan de overheid dat de huidige structuren tekort schieten. Per project formuleren we voorstellen tot wijzigingen in het beleid.

Vergroten van de toegang tot gezonde voeding is een noodzakelijk onderdeel van de Vlaamse en lokale voedselstrategieën. Op elk niveau kunnen maatregelen genomen worden. Het aanbieden van gezonde, duurzame voeding mag niet op zich staan, maar is verbonden met andere aspecten van armoedebestrijding zoals ontmoeting, doorverwijzing en een signaalfunctie.

Tenslotte willen we met deze projecten ook bijdragen aan een sociaal rechtvaardige klimaattransitie.

Circulaire voedselhub levert voedseloverschotten aan solidaire buurtwinkel Het Perron

StadsAkker Tienen

Lokale gezonde levensstijl voor iedereen

"Samen oogsten is een fijn moment. Alles smaakt hier veel lekkerder."

- oogster StadsAkker

De StadsAkker is een inclusieve zelfplukboerderij in Tienen. Via een abonnementssysteem, kunnen mensen er wekelijks zelf hun groenten plukken.

Uniek aan de StadsAkker

Voeding uit korte keten is meestal te duur voor mensen in armoede. Toch willen ook zij liever duurzaam consumeren. Dankzij solidaire klanten en sociale partners kunnen we de prijzen drukken voor wie dat nodig heeft. Een slim en solidair systeem dus. Naast ecologisch geteelde groenten, kan iedereen op de StadsAkker terecht voor beweging, ontmoeting en educatie in de buitenlucht. Allemaal zonder druk te zetten op het gezinsbudget.

Interessant voor jouw organisatie

In deze groene omgeving vinden mensen elkaar. Ze ontmoeten nieuwe mensen tijdens (vrijwilligers)activiteiten en ontwikkelen gezondere leefgewoonten voor zichzelf en de planeet.

Onze verwachting van het beleid

Lokale productie en consumptie kan je perfect linken aan ruimtelijk en ecologisch beleid, maar ook aan gezondheidspreventie en stappen richting de arbeidsmarkt.

Beleid dat hierop inspeelt, kan bijvoorbeeld de volgende maatregelen nemen:

1. Bied kwetsbare groepen financiële ondersteuning voor het lidmaatschap bij een CSA-boerderij.
2. Stel gemeentelijke gronden beschikbaar voor kleinschalige en duurzame landbouwprojecten dichtbij de stad.
3. Creëer gezonde voedselomgevingen door bv. reclame voor ongezonde voeding uit het straatbeeld te laten verdwijnen of fastfoodketens te weren uit schoolomgevingen.
4. Neem maatregelen om een gezonde en duurzame voeding goedkoper te maken dan ongezonde voeding.

Solidaire buurtwinkels
Keuzevrijheid aan een rechtvaardige prijs

"Ik kom hier graag vanwege het warme onthaal.
Ik weet ook dat ik niet méér moet betalen dan elders om toch solidair te
zijn met wie het financieel moeilijk heeft."
- solidaire klant Het Perron (Leuven)

4,85 €
2,99 €
Paprika Geel
3,02 € / kg
3,15 € / kg

Solikoop oftewel Sociale Kruidenier Vlaams-Brabant is een netwerk van solidaire winkels. Momenteel zijn er 2 vaste winkels (Leuven en Bierbeek) en 2 mobiele winkels (Leuven-centrum en Heverlee). In 2024 breiden we uit met nog eens 3 mobiele winkels in het Leuvense arrondissement. Deze kruidenierwinkels gaan de strijd aan voor keuzevrijheid en recht op gezonde voeding voor iedereen.

Uniek aan Solikoop

De buurtwinkels van Solikoop hanteren rechtvaardige prijzen voor iedereen: een lagere prijs voor mensen met een beperkt budget en een marktconforme prijs voor solidaire klanten. Kwaliteit en keuzevrijheid staan centraal, net als een warm onthaal. Vrijwilligers zorgen voor de bevoorrading en bediening in de winkel.

Ook in jouw stad of gemeente?

Wil je ook een (mobiele) buurtwinkel in jouw stad of gemeente? Contacteer ons voor een gesprek. Samen kunnen we ervoor zorgen dat mensen met een beperkt budget toch voldoende gezonde en gevarieerde voeding en basisproducten kunnen kopen.

Onze verwachting van het beleid en de samenleving

We verwachten dat lokale besturen, vanuit hun sociaal beleid, mensen die het financieel moeilijk hebben op een menswaardige manier van betaalbare en gezonde voeding voorzien.

1. Elke gemeente zou een lokale voedselstrategie moeten ontwikkelen die erop gericht is toegang tot gezonde voeding voor iedereen te garanderen.
2. Door samenwerking met lokale overheden en sociale organisaties kunnen we het model van solidaire buurtwinkels verder uitbreiden.
3. Ons tweeprijzenbeleid zorgt ervoor dat we iedereen een rechtvaardige prijs voor voeding kunnen aanbieden. We doen hierbij ook appèl op de samenleving: door het solidaire winkelmodel kan iedereen als solidaire klant komen winkelen en zo de goedkope prijzen mogelijk maken.

Circulaire voedselhub Vlaams-Brabant

Hubs bevoorraden sociale organisaties met voedseloverschotten

"We leveren een bijdrage aan de circulaire sociale economie en verhogen de toegang tot voeding op een menswaardige manier."

- opbouwwerker SAAMO

Een circulaire voedselhub is een distributieplatform om voedseloverschotten te redden van de afvalberg en te verdelen aan kwetsbare groepen in de samenleving

Redden van voedseloverschotten

SAAMO werkt samen met gemeenten, sociale organisaties, de Voedselbank en verschillende retailpartners. Het doel is om in Vlaams-Brabant een gebiedsdekkend aanbod te creëren voor de ophaling en verdeling van voedseloverschotten. We zetten zelf een depotwerking op, ondersteunen bestaande werkingen en vergroten het aanbod van voedseloverschotten. Door overschotten te verwerken, liefst door sociale economie, voegen we een extra circulair aspect toe.

Ook voor jouw gemeente of sociale organisatie?

Gemeenten en hun sociale organisaties kunnen bij ons terecht voor gevarieerde en gezonde overschotten uit retail, korte keten, veiling, ... We verwachten dat de voeding op een menswaardige manier verdeeld wordt, waarbij keuzevrijheid gegarandeerd wordt, bv. door samenwerking met sociale kruideniers.

Onze verwachting van het beleid

Lokale besturen dragen financieel bij aan de circulaire voedselhub om samen voedseloverschotten te schenken aan kwetsbare doelgroepen en zo tot een gebiedsdekkend aanbod te komen in Vlaams-Brabant. Waar mogelijk samen met het solidaire kruideniersconcept.

In het 'Actieplan voedselverlies 2021 - 2025' formuleerde Vlaanderen de ambitie dat de voedingsretail en -groothandel bijdragen aan herverdeling van voedselproducten richting menselijke voeding. Vanaf eind 2023 moeten voedseloverschotten dan ook verplicht geschonken worden. Wij suggereren hierbij aan de Vlaamse en federale overheid:

1. Combineer verplichte schenking met sterke sensibilisering, fiscale gunstmaatregelen, en/of administratieve bepalingen en regelgeving voor een correcte toepassing.
2. Bepaal een voldoende minimum aantal dagen voor het verstrijken van de versheidsdatum waaraan de schenking door retail moet voldoen.
3. Aangezien er met gratis verdeling van overschotten geen verdienmodel te schrijven is, verdienen circulaire voedselhubs blijvende financiële ondersteuning door de overheid.

Robin Food

Sociale economie verwerkt voedseloverschotten tot langer houdbare producten

ROBIN
FOOD

"Wij verwerken voedseloverschotten tot goede producten door mensen tewerk te stellen die moeilijk de weg tot de arbeidsmarkt vinden."

- partner De Wroeter

Robin Food verwerkt via producenten uit de sociale economie groente- en fruitoverschotten tot nieuwe voedingsproducten.

SAAMO brengt de Robin Food-producten op de markt via verkoop in lokale (buurt)winkels en via bedeling aan groepen in kwetsbare posities.

Ook verkoopt Robin Food soep rechtstreeks aan scholen.

Uniek aan Robin Food

Robin Food redt voedseloverschotten van de afvalberg en geeft ze een meerwaarde door ze te verwerken tot langer houdbare producten. De verwerking verloopt via de sociale economie. Voor verdeling onder en verkoop aan kwetsbare groepen hanteert Robin Food een solidariteitsmechanisme. Een driedubbele meerwaarde dus.

Interessant voor jouw organisatie?

Ben je een (sociale) verwerker in de voeding?

Heb je voedseloverschotten, of een talent voor ondernemen?

Bouw mee aan een inspirerend en solidair verhaal dat het grote publiek aanspreekt.

Onze verwachting van het beleid

Het verwerken van voedseloverschotten tot langer houdbare, betaalbare en gezonde producten geeft de mogelijkheid om overschotten nog meer te benutten en beschikbaar te maken voor mensen in armoede. De verwerkers situeren zich idealiter in de sociale economie.

Wat kan de overheid doen?

1. We verwachten meer steun van de overheid om deze tak van de economie te steunen: wegens inflatie en nieuwe beleidskeuzes krijgt deze sector het moeilijk.
2. Robin Food kan onderdeel zijn van de Circulaire voedselhub om het circulaire aspect verder te verruimen: verwerking van de overschotten van de overschotten tot langer houdbare producten. Ook hier is echter ondersteuning nodig indien de circulaire voedselhubs, ook elders in Vlaanderen, dit soort producten gratis of aan een lage prijs ter beschikking willen stellen van minder draagkrachtige burgers.

F.E.A.S.T.

Gezonde en duurzame voeding voor kwetsbare
doelgroepen

Wat we eten heeft een belangrijke impact op onze gezondheid. Naast toegang tot gezonde voeding zullen we ook het gedrag van mensen moeten beïnvloeden. Ongezonde en minder duurzame opties zijn meestal goedkoper en makkelijker binnen hand bereik.

Gezonde en duurzame voedingskeuzes gemakkelijker maken. Dat is wat het F.E.A.S.T.-project wil bereiken. Dertig Europese partners werken aan voedselsystemen die de stap naar duurzamer en gezonder eetgedrag ondersteunen.

Uniek aan F.E.A.S.T.

Samen met de steden Gent, Prilep en Oxfordshire focussen we op de vraag hoe we via digitale platformen en communicatie mensen in een kwetsbare positie kunnen bewegen om meer gezonde voedingskeuzes te maken.

In Leuven wordt daarvoor een Living Lab opgericht, waar we onderzoeken hoe we via digitale middelen meer collectieve actie rond voeding kunnen creëren.

Daarnaast bekijken we of we gezonder en duurzamer eetgedrag kunnen stimuleren door de juiste boodschap op het juiste moment uit te sturen. We focussen in het bijzonder op kwetsbare doelgroepen.

Onze verwachting van het beleid

F.E.A.S.T. zit in volle ontwikkeling: na living labs, een experimentele fase en actieonderzoek formuleren we de gepaste beleidsaanbevelingen.

Partners die meewerken aan de eerlijke herverdeling van gezonde voeding

Al deze innovatieve projecten realiseert SAAMO Vlaams-Brabant door samen te werken met een groeiend aantal partners:

StadsAkker

Regionaal Ziekenhuis Heilig Hart, OCMW Tienen, stad Tienen en Logo Oost-Brabant

Solikoop

Provincie Vlaams-Brabant, stad Leuven, gemeente Bierbeek, Carrefour Foundation, De RuimteVaart, Buurtwerk 't Lampeke, CAW Oost-Brabant, OCMW Leuven, OCMW Bierbeek en doorverwijzers naar de Solikoop-winkels.

Circulaire voedselhub Vlaams-Brabant

Solikoop, Provincie Vlaams-Brabant, Voedselbank Brussel Brabant, verschillende steden en gemeenten in Vlaams-Brabant en een groeiend aantal (sociale) partners.

Robin Food

Vlaanderen, Provincie Vlaams-Brabant, Solikoop, ILVO, ESF/WSE, The Survivors, De Wroeter, Rikolto en EIT Food.

F.E.A.S.T.

Leuven 2030, Hogeschool UCLL, Katholieke Universiteit Leuven en SAAMO.

Ook partner worden?

We hopen dat onze projecten je inspireren om ook werk te maken van toegang tot gezonde voeding voor kwetsbare groepen.

- Wil je samen met ons je sociale beleid versterken? Of wil je samenwerken aan een lokale voedselstrategie waarin de toegang tot voeding voor iedereen een plaats heeft?
- Mee vormgeven aan innovatieve projecten voor mensen in een kwetsbare positie?
- Of wil je op Vlaams of federaal niveau mee strijden voor een grotere toegang tot voeding voor iedereen?

SAAMO Vlaams-Brabant is overtuigd van de kracht van samenwerking en sluit regelmatig samenwerkingsovereenkomsten af met lokale en regionale besturen en sociale organisaties.

Wil jij ook beroep doen op ons?

Of wil je weten hoe wij je kunnen ondersteunen?

Of wil jij ons versterken?

Geef ons een seintje

Via info.vlaams-brabant@saamo.be of 016 44 15 90.

SAAMO